

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra I Sverrig

Citation: Andersen, H. C.: "I Sverrig", i Andersen, H. C.: *I Sverrig*, udg. af Mogens Brøndsted , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2003, s. 156. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaisverrigval-shoot-idm140454473045984/facsimile.pdf> (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: I Sverrig

Strømme sagde (XXIV), dvs. hvad naturen kunne forkynde – har han tildigget pigernes udtalte ønsker, ikke uden tilpasning til hovedtemaet; en ønsker sig til Italien, »hvor Guder leve«, en anden at hendes ven må komme velbevolden hjem fra udenlandsk krigstjeneste. Og selve krigens overvindelse blev jo varlet af græsset, der i bogen er gjort til et af overlevelsens symboler (VIII, XVI).

Også det næste stykke har adresse til hjemlandet, om end gedulgt (*Digter-Skiltet*, XXV). Ikke mindst efter Fredericisejren formede hans Sverigesferd sig som et hyldesttogt, men ved tanken på mødet med hans landsmænd og det hjemlige publikum måtte den uundgåelige kontrast indfinde sig – den samme som endnu på gamle dage aflødte historien om »Gartneren og Herskabet«. Om en digter skal overleve, heror på hans læsere. Eventyrdigtningens billede herpå er rammeberetningen i *1801 Nat* om sultanen og hans slavinde Schehersad, som ved sine fortællinger formåede at opsætte sin dødsdom nat efter nat. Dog hænger sultanens sværd over hendes hoved, og dette er digterens klassiske situation som bør males på hans skilt, det er vilkåret for udøvelsen af hans gerning, ligesom minearbejderne måtte udføre deres hverv under livsfare. Af publikums typer er den fælgste den blinde entusiast, en slutfinte til de udenlandske tilhørere. Men det arabiske eventyr viser også at Schehersad overlevede ved sin kunst. Derfor slutappellen til den gunstige læser: *haldug ikke!*

Et elegant bånd knyttes derfra tilbage til Dalarrejsen, idet digterens mission jo består i at videregive sine oplevelser; uden ham vil det mindsværdige synke tilbunds. Således har Sveriges mægtigste flod *Dal-Elven* (XXVI) strømmet gennem årtusinder i ukendt pragt, før fremmede rejsende opdagede og beskrev den. Skildringen af dens løb, kulminerende i »det majestatiske Elfkarleby Fald«, danner her ved tuens slutning pendant til billedet af Trellütans helvedesfald i dens begyndelse. Begge er sproglige tours de force; i dag hvor kraftværker har fløet disse vandfald til at forstumme, kan vi sunde at de kun overlever gennem litteraturen. Hos Andersen gælder det dog ikke blotte beskrivelser, men som altid en fortolkning af naturens tale. Det store møllebrug med idylliske holme og lunde fremstår som et paradismiddende land-

skab, hvor nøkken kan drømme om at blive salig; og til slut apostroferes elven i sit skummende fald ned i det dybe flodleje, »der fører Dig til Østersøen, din Evigheds».

At natuhamonien spejler en religiøs harmoni, var en forvisning han havde nået gennem sin Siljanprædiken (XX). Herfor borgede allerede den æstetiske sans hvormed man uvilkaarligt arrangerer og grupperer blomster til en buket. På samme måde ordner han rejseoplevelserne til en garlands og vil nu stikke lidt bladgrønt ind imellem, småbilleder blandt de store; og der er nok at øse af, *Billeder i det Uendelige* (XXVII) – overskriften antyder tillige uendelighedspektivet selv i de mindste vænsede ting. Også dem er det digterens sag at pege på, ligesom mikroskopet viser lilleverdenen i en vanddråbe (eventyret »Vanddråbens» havde han kort forinden skrevet til Østred). De følgende fem lynskud fra skovvejen rummer alle et lavt og et højt element, således at vægten forskydes fra det lave til det høje.

Det første øjebliksbillede viser en banke med visne geværstær og rodende svin foruden; foroven står svinhyrden fordybet i en bog, »maaskee en kommende Lærd, for de kommende Tiders». I respekt for fremtidens videnskab skal hele rejsen munde ud; på den anden side må vi mindes botanikprofessoren i *Waldstena*, de mødedte bøger i Uppsala-biblioteket, pedanten og skoleduksen som læsertyper i *Digter-Skillet*. Den læsende svinedreng får nogle stank i forbitaten af forfatterens ironi.

I det næste ser vi en bondegård, på hvis græstørvtag en mand omhugger et lille træ just som den rejseende passerer. Dagbogen fremhæver det loflende moment: »Jeg kom idet det faldt, et Digteroisie saa det og derfor skal det evigt blomstre». Men i den færdige udførelse er tyngdepunktet flyttet, nu dominerer glimtet af den blinkende økse.

I det midterste skovbillede balancerer det negative og positive. En edderkop sidder i sit spindelkæve som en eventyrhæks, der kan være både ond og god; det hæslige er hævet op i sollyset.

Med det næstsidste stykke er vi nået til et snævet herberg, hvor husets datter løber barfodet over møddingen og lyser op i alt skidtet – det smukke sejrer over det grimme.

I den sidste situation sidder en ung mor i naboens og græder